

Sprawozdanie

komisyi bankowej o petycyach w sprawie odnowienia przywileju banku austro-węgierskiego.

Wysoki Sejmie!

Komisyja bankowa miała sobie uchwałami Wysokiego Sejmu w sesyi bieżącej przekazywane równobrzmiące petycye związku spółek zarobkowych i gospodarczych, Rad lub Wydziałów powiatowych i gminnych; komitetu wiecu rolników, protokółowanych firm kopalni naftowych, redakcyi pism i t. p. w sprawie rewizyi przywilejów banku austro-węgierskiego.

Petycye te wniesione skutkiem zjazdu uczestników kas zaliczkowych w październiku 1885 r. i uchwalonych przez Walne zgromadzenie spółek gospodarczych i zarobkowych dziewięciu rezolucyi, domagają się interwencyi Wysokiej Reprezentacyi kraju na mocy artykułu 19go, statutu krajowego, celem zmiany ustroju banku austro-węgierskiego.

Gdy przywileje banku austro-węgierskiego w myśl ustawy z dnia 27. czerwca 1878 r. Nr. 66. Dz. u. p.) z dniem 31. grudnia 1887 r. gasną, a względem odnowy tychże rokowania się toczą, petenci uważają chwilę za sposobną, do przedstawienia Rządowi dezyderatów swoich.

Powołując się na to, że kraj nasz wyłącznie prawie rolniczy, przesileniem ekonomicznem ciężko dotknięty i klęskami elementarnymi w ostatniem dwuleciu srogo nawiedzony zarówno w rolniczych stosunkach swoich, jak w drobnym przemyśle i handlu potrzebny jest podźwignięcia, a w miarę istotnej potrzeby i siły płatniczej przede wszystkim taniego kredytu, którego by mu bank austro-węgierski, wyłącznymi przywilejami obdarzony, udzielić winien, w przestrzeńszych niż dotąd rozmiarach, przytacza petycya wyimki z cyfr obrotu bankowego w r. 1884, żaląc się na nierówne uwzględnienie istniejących w kraju spółek udziałowych w małym tylko stosunku do kredytu w banku austro-węgierskim przypuszczonych i dochodzi po dłuższym wywodzie do 9ciu wniosków, w których duchu pragnie mieć zmieniony ustrój banku austro-węgierskiego.

Wnioski te w pobieżnem streszczeniu dotyczą żądań:

I. Aby organizacya banku uległa zmianie w interesie ogółu ludności i zapewniła władzom stanowczy wpływ na tok interesów bankowych;

II. aby cenzorów mianowano także z grona rolników, na wniosek właściwych korporacyi i w stosunku — przez Ministerstwo skarbu — dla każdego zakładu bankowego oznaczyć się mającym;

III. aby przymus firmowy — co do weksli — uchylono;

IV. aby zakres działania banku — na wzór banku państwa niemieckiego („deutsche Reichsbank“) obejmował także działy dla interesów poszczególnych krajów, powiatów i gmin, — jak niemniej kredyt na zastaw towarów (czyli na waranty);

V. aby bank obowiązany był ułatwić także drobnemu przemysłowi i rolnictwu kredyt, przez eskontowanie weksli spółek założonych na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1885 r. (Nr. 70. Dz. U. P.)

VI. aby w ważniejszych stolicach kraju — jak w Niemczech — utworzono filie główne z dyrekcjami, mianowanemi przez Koronę, — na wniosek Ministra skarbu i rządów krajowych, w których rejonie znajdowałyby się taka filia główna. Dotacyę dla każdej filii oznaczyłaby Rada Ministrów na zasadzie opinii Sejmu;

VII. aby również Rada Ministrów po zaopiniowaniu Sejmu orzekła, ile i gdzie należałoby urządzić kantorów pomocnych banku, w obrębie każdej filii głównej krajowej;

VIII. aby językiem banku w obrębie filii i kantorów pomocnych był język urzędowy władz;

IX. aby ustrój banku opierał się na ustawie państwowej, nie zaś na statucie dodatkowo zatwierdzonym; statut zaś mieścił tylko postanowienia akcyonaryuszów obchodzące.

Po gruntownem zastanowieniu się nad szczegółami tych żądań, trudnością przeobrażenia (w danych okolicznościach) banku akcyjnego na instytucję państwową; umorzenia na razie znacznego długu państwa względem banku rzezonego; wskazywania władzom stanowczego wpływu na tok interesów bankowych lub działań Ministra skarbu w obec Korony na tle propozycyi czy to władz krajowych, czy też opinii Sejmu lub względem dotacyi przez Radę Ministrów ustanowić się mającej i t. p., Komisya bankowa przysłała do przekonania, że rachując się z położeniem rzeczy, posuniętami odtąd rokowaniami Rządów obu połów monarchii z bankiem austro-węgierskim i t. d., nie wiążąc się ani poglądem, ani porządkiem żądań powyższych, daje wyraz zapatrywaniu swemu w następujących uwagach i wnioskach.

Z uwagi, że na drodze reformy administracyjnej, względnie przez porozumienie się Rządu z bankiem austro-węgierskim, słuszne żądania kraju sytuacji obecnej i rzeczywistym potrzebom tegoż odpowiednie, skutecznie a łatwiej osiągnąć się dadzą, —

Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby przez porozumienie się z bankiem doprowadził do skutku:

- a) iżby do składu cenzorów filii bankowych weszli także znawcy z stanu rolniczego, w odpowiednim potrzebie stosunku;
- b) aby przymus firmowy co do weksli uchylono;
- c) aby orzeczono, że lombard na waranty czyli zaliczki na surowopłody i przetwory w składach złożone dawane będą;

- d) aby bank ułatwiał drobniemu przemysłowi i rolnictwu kredyt — przez eskontowanie weksli spółek lub przedsiębiorców poszczególnych — osobną dla rolników, a osobną dla przemysłowców wyznaczał dotację i podnosił taką w miarę potrzeb lub wyczerpania, bez dopuszczenia zastoju lub zwłoki;
- e) aby bank pomnażał filie w kraju, zamieniał kantory pomocne (Nebenstellen) w filie, gdzie tego wykaże się potrzeba; nowe kantory czyli ajencye zaś ustanawiał tam, gdzie tego większy ruch handlowy lub szczegółowy interes przemysłu miejscowego wymagać będzie;
- f) aby w pismach i korespondencyach ze stronami i władzami w kraju, filie bankowe używały języka krajowego.
- II. Uchwałami powyższymi załatwione zostają petycje do liczb sejmowych, Nr. 28, 48, 52, 102, 223, 274, 331, 332, 385, 394, 424, 437, 439, 449, 467, 483, 484, 491, 514, 515, 516, 517, 547, 565, 566, 606, 607, 646, 662, 677, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 747, 782, 783, 784, 785, 794, 795, 822, 823, 824, 849, 850, 865, 866, 898, 913, 944, 965, 1006, 1017, 1087, 1125, 1204, 1213 i wszystkie inne petycje równobrzmiące, po koniec sesyi nadejść mogące.

Przewodniczący komisji:

A. Sapięha.

Sprawozdawca:

Weigel.

